

UNIwersYTET
IM. ADAMA MICKIEWICZA
W POZNANIU

Gramatyka języka staro-cerkiewno-słowiańskiego

Sylabus zajęć

Informacje podstawowe

Kierunek studiów Filologia wschodniosłowiańska		Cykl dydaktyczny 2023/24	
Specjalność filologia białoruska		Kod zajęć 09FWSBELS.14P.06229.23	
Jednostka organizacyjna Wydział Neofilologii		Języki wykładowe polski	
Poziom studiów studia pierwszego stopnia		Obligatoryjność Obowiązkowy	
Forma studiów studia stacjonarne		Blok zajęciowy Przedmioty podstawowe	
Profil studiów profil ogólnoakademicki			
Koordynator zajęć	Zofia Szwed		
Prowadzący zajęcia	Zofia Szwed, Paulina Bortnowska		
Okres Semestr 3	Forma zajęć / liczba godzin / forma zaliczenia • Konwersatorium: 30, Zaliczenie z oceną		Liczba punktów ECTS 2

Cele kształcenia dla zajęć

Kod	Cel
C1	Zapoznanie z wiadomościami ogólnymi na temat języka staro-cerkiewno-słowiańskiego oraz przekazanie wiedzy z zakresu gramatyki języka scs.
C2	Wykształcenie i rozwijanie umiejętności czytania i dokonywania transkrypcji tekstu cyrylicznego.
C3	Wykształcenie i rozwijanie umiejętności tłumaczenia tekstu cyrylicznego na język polski.
C4	Wykształcenie i rozwijanie umiejętności objaśniania zjawisk fonetycznych i fonologicznych w staro-cerkiewno-słowiańskich formach wyrazów.
C5	Rozwijanie umiejętności właściwej interpretacji staro-cerkiewno-słowiańskich form gramatycznych.
C6	Rozwijanie umiejętności wskazywania w tekście cyrylicznym konstrukcji składniowych charakterystycznych dla języka scs.
C7	Przygotowanie do samodzielnego przeprowadzenia pełnej analizy językowej tekstu cyrylicznego
C8	Kształtowanie i rozwijanie umiejętności pracy w grupie polegającej na zespołowej analizie tekstu cyrylicznego
C9	Kształtowanie i rozwijanie umiejętności komunikacji oraz właściwej postawy i odpowiedzialnego stosunku do zajęć.

Efekty uczenia się dla zajęć

Kod	Efekty uczenia się dla zajęć w zakresie	Efekty uczenia się dla kierunku	Metody weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się dla zajęć
Wiedzy - Student/ka:			
W1	zna tło historyczne powstania alfabetów słowiańskich i rozwoju języka scs oraz jego miejsce wśród pozostałych języków słowiańskich oraz języków indoeuropejskich	FWS_K1_W02, FWS_K1_W05, FWS_K1_W09	Kolokwium ustne
W2	rozumie rolę języka scs. w badaniach historyczno-porównawczych języków słowiańskich i indoeuropejskich	FWS_K1_W03, FWS_K1_W08, FWS_K1_W10	Kolokwium ustne
Umiejętności - Student/ka:			
U1	potrafi określić miejsce języka scs. wśród pozostałych języków słowiańskich oraz języków indoeuropejskich	FWS_K1_U14	Kolokwium ustne
U2	prawidłowo czyta teksty cyryliczne, dokonuje transkrypcji fonetycznej	FWS_K1_U09	Kolokwium ustne, Wykonywanie zadań na zajęciach
U3	tłumaczy teksty cyryliczne na język polski	FWS_K1_U02, FWS_K1_U03	Kolokwium ustne, Wykonywanie zadań na zajęciach
U4	objaśnia zjawiska fonetyczne i fonologiczne występujące w tekstach cyrylicznych	FWS_K1_U05, FWS_K1_U07, FWS_K1_U09	Kolokwium ustne, Wykonywanie zadań na zajęciach
U5	właściwie interpretuje staro-cerkiewno-słowiańskie formy gramatyczne	FWS_K1_U05, FWS_K1_U07, FWS_K1_U09	Kolokwium ustne, Wykonywanie zadań na zajęciach
U6	wskazuje i objaśnia właściwości staro-cerkiewno-słowiańskiej składni	FWS_K1_U05, FWS_K1_U09	Kolokwium ustne

Kod	Efekty uczenia się dla zajęć w zakresie	Efekty uczenia się dla kierunku	Metody weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się dla zajęć
U7	stosuje zdobytą wiedzę przy przeprowadzaniu pełnej analizy językowej tekstu cyrylicznego, samodzielnie i zespołowo	FWS_K1_U02, FWS_K1_U03, FWS_K1_U05, FWS_K1_U07, FWS_K1_U08, FWS_K1_U09, FWS_K1_U16	Kolokwium ustne, Wykonywanie zadań na zajęciach
Kompetencji społecznych – Student/ka:			
K1	jest gotów/-owa do doceniania słowiańskiego dziedzictwa kulturowego w postaci zabytków piśmiennictwa staro-cerkiewno-słowiańskiego	FWS_K1_K08	Kolokwium ustne

Treści programowe dla zajęć

Lp.	Treści programowe dla zajęć	Efekty uczenia się dla zajęć	Formy zajęć
1.	wiadomości ogólne o języku scs. (misja wielkomorawska, działalność Konstantyna-Cyryla i Metodego, powstanie alfabetów słowiańskich, znaczenie języka scs. w okresie cyrylometodejskim)	W1, K1	Konwersatorium
2.	język scs. na tle pozostałych języków słowiańskich i języków indoeuropejskich, rola języka scs. w badaniach paleoslawistycznych	W1, W2, U1, K1	Konwersatorium
3.	pismo scs. (charakterystyka głagolicy i cyrylicy), piśmiennictwo scs. (kanon zabytków), zasady czytania i transkrypcji tekstu cyrylicznego, przekład na język polski	W1, U2, U3, K1	Konwersatorium
4.	system wokaliczny języka scs. (pochodzenie samogłosek)	U4	Konwersatorium
5.	system konsonantyczny języka scs. (charakterystyka spółgłosek)	U4	Konwersatorium
6.	zagadnienia z fonetyki i fonologii: prawo sylaby otwartej, zanik i wokalizacja jerów, palatalizacja spółgłosek tylnojęzykowych, palatalizacja spółgłosek z j, rozwój nagłosowych grup *orT-, *oIT-, metateza grup typu *TorT, *TerT, *ToIT, *TeIT, uproszczenia grup spółgłoskowych, asymilacja, dysymilacja spółgłoskowa	U4	Konwersatorium
7.	charakterystyka systemu deklinacyjnego języka scs., analiza form gramatycznych	U5, U7	Konwersatorium
8.	osobliwości odmiany staro-cerkiewno-słowiańskich przymiotników, analiza form gramatycznych	U5, U7	Konwersatorium
9.	system koniugacyjny języka scs., charakterystyka form: praesens, imperfectum, aoristus, perfectum, plusquamperfectum, futurum, indicativus, imperativus, conditionalis, infinitivus, supinum, participia; analiza form gramatycznych	U5, U7	Konwersatorium
10.	odmiana zaimków w języku scs., analiza form gramatycznych	U5	Konwersatorium

Lp.	Treści programowe dla zajęć	Efekty uczenia się dla zajęć	Formy zajęć
11.	analiza językowa tekstu cyrylicznego	U4, U5, U7	Konwersatorium
12.	charakterystyka staro-cerkiewno-słowiańskiej składni	U6, K1	Konwersatorium

Informacje dodatkowe

Forma zajęć	Metody i formy prowadzenia zajęć
Konwersatorium	Dyskusja, Praca z tekstem, Metoda analizy przypadków, Metoda ćwiczeniowa, Praca w grupach

Forma zajęć	Warunki zaliczenia zajęć
Konwersatorium	Podstawowe kryteria: - obecność na zajęciach - aktywny udział i zaangażowanie w trakcie zajęć - znajomość zalecanej literatury przedmiotu Kryteria oceniania kolokwium ustnego: ocena: bardzo dobry (5,0) doskonała, wyczerpująca odpowiedź na trzy zadane pytania wypowiedź świadcząca o doskonałym rozumieniu omawianych zagadnień oraz umiejętności samodzielnego myślenia i wyciągania wniosków wypowiedź językowo nienaganna, płynna, nasyciona terminologią z zakresu przedmiotu ocena: dobry plus (4,5) prawidłowa odpowiedź na trzy zadane pytania wypowiedź świadcząca o dobrym rozumieniu omawianych zagadnień oraz umiejętności samodzielnego myślenia i wyciągania wniosków wypowiedź językowo poprawna, płynna, z użyciem odpowiedniej terminologii z zakresu przedmiotu drobne braki w wypowiedzi ocena: dobry (4,0) poprawna odpowiedź na trzy zadane pytania wypowiedź świadcząca o dobrym rozumieniu omawianych zagadnień oraz umiejętności samodzielnego myślenia i wyciągania wniosków wypowiedź językowo poprawna, świadcząca o znajomości podstawowych terminów naukowych z zakresu przedmiotu braki i błędy w wypowiedzi ocena: dostateczny plus (3,5) poprawna odpowiedź na dwa zadane pytania lub częściowa odpowiedź na trzy pytania wypowiedź częściowo świadcząca o rozumieniu omawianych zagadnień, a częściowo odtwórcza, świadcząca o wyuczeniu się treści „na pamięć”, trudności z formułowaniem wniosków wypowiedź chaotyczna, pozbawiona płynności, braki w zakresie znajomości podstawowej terminologii braki i częste błędy w wypowiedzi ocena: dostateczny (3,0) poprawna odpowiedź na dwa zadane pytania lub częściowa odpowiedź na trzy pytania wypowiedź w dużym stopniu odtwórcza, świadcząca o wyuczeniu się treści „na pamięć”, a nie rozumieniu zagadnień, trudności z formułowaniem wniosków wypowiedź chaotyczna, pozbawiona płynności, poważne braki w zakresie znajomości podstawowej terminologii braki i poważne błędy w wypowiedzi ocena: niedostateczny (2,0) niepoprawna odpowiedź lub brak odpowiedzi na dwa spośród trzech pytań wypowiedź świadcząca o przyswojeniu wiedzy w stopniu niewystarczającym dla uzyskania oceny dostatecznej nieprzystąpienie do zaliczenia

Literatura

Obowiązkowa

1. Cz. Bartula, Podstawowe wiadomości z gramatyki staro-cerkiewno-słowiańskiej, Warszawa 2004.
2. T. Friedelówna, Cz. Łapicz, Język staro-cerkiewno-słowiański, Toruń 2008.

Dodatkowa

1. H. Karaś, Gramatyka języka staro-cerkiewno-słowiańskiego, Warszawa 2001.
2. J. Kobylińska, Gramatyka języka staro-cerkiewno-słowiańskiego z ćwiczeniami, Kraków 1988.
3. J. Strutyński, Podstawowe wiadomości z gramatyki języka staro-cerkiewno-słowiańskiego, Kraków 1996.
4. T. Brajerski, Język staro-cerkiewno-słowiański, Lublin 1990.
5. T. Lehr-Spławiński, Zarys gramatyki języka staro-cerkiewno-słowiańskiego na tle porównawczym: (głosownia – fleksja), Kraków 1949.
6. Z. Stieber, Zarys gramatyki porównawczej języków słowiańskich, Warszawa 1989
7. L. Moszyński, Wstęp do filologii słowiańskiej, Warszawa 1984.
8. M. Wójtowicz, Najstarsze datowane inskrypcje słowiańskie X-XIII wiek, Poznań 2005.
9. M. Wójtowicz, Początki pisma słowiańskiego, Poznań 2000.
10. S. Słoński, Wybór tekstów starosłowiańskich, Warszawa 1952.
11. Г.А. Хабургаев, Старославянский язык, Москва 1986.
12. А.М. Селищев, Старославянский язык. В 2-х частях, Москва 1951-1952.
13. А. Ваян, Руководство по старославянскому языку, Москва 1952.
14. С. Д. Никифоров, Старославянский язык, Москва 1955.

Nakład pracy studenta i punkty ECTS

Rodzaje zajęć studenta	Średnia liczba godzin* przeznaczonych na zrealizowane rodzaje zajęć
Konwersatorium	30
Przygotowanie do zajęć	10
Czytanie wskazanej literatury	5
Przygotowanie do zaliczenia	15
Łączny nakład pracy studenta	Liczba godzin 60
Liczba punktów ECTS	ECTS 2

* godzina (lekcyjna) oznacza 45 minut

Efekty uczenia się dla kierunku

Kod	Treść
FWS_K1_K08	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do świadomej oceny wartości dziedzictwa kulturowego obszaru językowego specjalności studiów oraz cywilizacji ludzkiej
FWS_K1_U02	Absolwent/ka potrafi samodzielnie zdobywać wiedzę z wykorzystaniem tradycyjnych i multimedialnych źródeł informacji (m.in. słowników, leksykonów, korpusów językowych) w języku polskim i języku /-ach właściwych dla specjalności studiów
FWS_K1_U03	Absolwent/ka potrafi wyszukiwać, analizować, oceniać i selekcjonować informacje z różnych źródeł w języku polskim i języku /-ach właściwych dla specjalności studiów
FWS_K1_U05	Absolwent/ka potrafi rozpoznawać, oceniać procesy i zjawiska językowo-komunikacyjne oraz literackie w zakresie obszaru wschodniosłowiańskiego oraz w zależności od specjalności studiów obszaru języka angielskiego lub niemieckiego na podstawie uzyskanej wiedzy, a także posługując się poznanymi metodami i narzędziami, wykorzystywanymi w badaniach filologicznych
FWS_K1_U07	Absolwent/ka potrafi właściwie analizować przyczyny i przebieg konkretnych zjawisk językowo-komunikacyjnych i literacko-kulturowych, a także ich wzajemne powiązanie i przenikanie się
FWS_K1_U08	Absolwent/ka potrafi posługiwać się głównymi teoriami z zakresu języka i literatury paradygmatami badawczymi w typowych sytuacjach językowo-komunikacyjnych i społecznych
FWS_K1_U09	Absolwent/ka potrafi samodzielnie, analitycznie i krytycznie interpretować teksty językowe i literackie oraz zjawiska kulturowe
FWS_K1_U14	Absolwent/ka potrafi przygotować wystąpienia ustne w języku polskim i języku/-ach właściwych dla specjalności studiów dotyczące zagadnień z zakresu językoznawstwa, literaturoznawstwa oraz kontekstów kulturowych
FWS_K1_U16	Absolwent/ka potrafi organizować pracę własną oraz współdziałać w grupie, przyjmując w niej różne role, przy wykonywaniu określonych zadań i realizowaniu projektów
FWS_K1_W02	Absolwent/ka zna i rozumie podstawowe tematy, pojęcia i zagadnienia z zakresu badań nad językiem, literaturą i kontekstami kulturowymi wschodniosłowiańskiego obszaru językowego oraz w zależności od specjalności studiów obszaru języka angielskiego lub obszaru języka niemieckiego
FWS_K1_W03	Absolwent/ka zna i rozumie podstawowe teorie i metodologię badań językoznawczych, literaturoznawczych oraz komparatystycznych literacko-kulturowych wschodniosłowiańskiego obszaru językowego oraz w zależności od specjalności studiów obszaru języka angielskiego lub niemieckiego
FWS_K1_W05	Absolwent/ka zna i rozumie tematykę ogólną z zakresu językoznawstwa i literaturoznawstwa wschodniosłowiańskiego obszaru językowego oraz w zależności od specjalności studiów obszaru języka angielskiego lub niemieckiego
FWS_K1_W08	Absolwent/ka zna i rozumie główne kierunki rozwoju oraz najważniejsze osiągnięcia w zakresie językoznawstwa, literaturoznawstwa oraz badań komparatystycznych i historycznych dotyczących wschodniosłowiańskiego obszaru językowego oraz w zależności od specjalności studiów obszaru języka angielskiego lub niemieckiego
FWS_K1_W09	Absolwent/ka zna i rozumie w zaawansowanym stopniu kompleksową naturę języków, w szczególności języków wschodniosłowiańskich, ich historycznie uwarunkowaną złożoność oraz strukturę, a także tendencje rozwoju
FWS_K1_W10	Absolwent/ka zna i rozumie podstawowe metody badawcze mające zastosowanie do interpretacji i analizy tekstów użytkowych, literackich i naukowych w językach wschodniosłowiańskich oraz w zależności od specjalności studiów dotyczących obszaru języka angielskiego lub niemieckiego